

Dünyada tarım ve gıdanın geleceği...

TARIM DÜNYASINDAN

Ali Ekber Yıldırım

aey@dunya.com

Dünyada yaşayan 7 milyar insandan 1 milyarı açlıkla karşı karşıya. Açlığın nedeni üretim yetersizliğinden değil, bölüşümdeki adaletsizlikten. Açlığın en yoğun yaşandığı ülkelerin toprakları emperyalist ülkeler tarafından işlenerek ürünler kendi ülkelerine götürülüyor. İnsanlar kendi ülkelerinden kendi topraklarını işleyemez duruma getirildikleri için açlık yaşıyor. Açlıkla mücadele ve dünyanın geleceği açısından tarım ve gıda üretimi büyük önem taşıyor. Ekonomik İşbirliği ve Kalkınma Örgütü (OECD) ile Birleşmiş Milletler Gıda ve Tarım Örgütü'nün (FAO) 2014-2023 Tarımda Görünüm Raporu geleceğe ilişkin önemli ipuçları veriyor.

Rapordan satır başları şöyle:

1- Belli başlı mahsullerin uluslararası fiyatları, büyük ölçüde 2013/14 döneminde bereketli mahsul olmasına karşılık olarak, tarihsel yüksek seviyelerden önemli oranda düşüş kaydetti. Bunun tersine, et ve süt ürünlerinin fiyatları, 2013'te arzın beklentilerin gerisinde kalması nedeniyle tarihsel olarak yüksek seviyelerde

seyrediyor. Dünya etanol ve biyodizel fiyatları, ikisinin de arzının bol olduğu koşullarda 2011'de ulaşılan tarihsel zirve seviyelerinden düşmeye devam etti.

2- Tarım ürünlerine olan talebin, geçtiğimiz 10 yıla kıyasla daha düşük oranlarda büyümekle beraber, güçlü olmaya devam etmesi bekleniyor. Tahıllar hâlâ insanların beslenmesinin temel ögesi, ama artan gelirler, kentleşme ve beslenme alışkanlıklarındaki değişiklikler, daha yüksek oranda protein, yağlar ve şeker içeren diyetlere geçilmesine katkıda bulunuyor.

3- Önümüzdeki 10 yılda hayvancılığın ve biyoyakıt üretiminin mahsul üretiminden daha yüksek bir oranda büyümesi öngörülüyor. Küresel tarım üretiminin yapısındaki bu değişim, buğday ve pirinç gibi temel gıda mahsullerinden gıda, yem ve biyoyakıt taleplerini karşılamaya yönelik kaba tanelilere ve yağlı tohumlara doğru görece bir kayma olmasını teşvik ediyor. Ek üretimin çoğu, toprak ve su olanaklarından yararlanabilme ve politika düzenlemeleri gibi kısıtlayıcı faktörlerin en az belirleyici olduğu bölgelerden kaynaklanacak.

4- Mahsul fiyatlarının 2008 öncesi dönemin üzerinde, ama son zamanlardaki zirvelerin önemli oranda altında kalan seviyelerde sabitlenmesinden önce bir ya da iki yıl daha düşmesi bekleniyor. Et, süt ve balık fiyatlarının artması bekleniyor. Ancak, gerek mahsul gerekse hayvan ürünlerinin fiyatlarının orta vadede gerçek anlamda düşeceği tahmin ediliyor.

5- Tahılların tahmini stok / kullanım oranlarında önemli artış olup, bu durumun fiyatların oynaklığından duyulan kaygıları yaştırması gerekir.

6- Dünya balıkçılık üretiminin

başlıca itici gücünü geliştirmekte olan ülkelerde balık çiftçiliğindeki artışlar oluşturacak. Güçlü talep koşullarında yüksek maliyetlerin devam etmesi, balık fiyatlarının tarihsel ortalamalarının epey üzerinde tutarak, önümüzdeki 10 yılda tüketim artışını aşağı çekecek. Üretim artışı esas itibarıyla Asya ve Latin Amerika'daki geliştirmekte olan ülkelere gelecek.

7- Ticaret, önceki 10 yıla kıyasla daha düşük hızda olmakla beraber, büyümeye devam ediyor. Amerika kıtaları, gerek değer gerekse hacim bakımından başat ihracat bölgesi olarak konumunu güçlendirirken, Afrika ve Asya, yükselen talebi karşılamak için net dışalımını arttıracak.

8- Tarım ve balıkçılık politikalarındaki son reformlar, temel arz-talep unsurlarının piyasa sinyallerine daha duyarlı olmasını sağladı; ancak gerek arz gerekse talep üretici desteği, kamu stokları ve biyoyakıt sorumlulukları gibi politikalarından etkilenecekler devam ediyor.

Raporda ayrıca 2023 yılına kadar ürün bazında öngörülere yer veriliyor. 2023 yılına kadar belli başlı ürünlere ilişkin şu değerlendirmeye yer veriliyor:

TAHILLAR: Belli başlı tahılların dünya fiyatları görünüm döneminin başlarında düşerek dünya ticaretine ivme kazandıracak. Stokların yükselerek, Asya'daki pirinç stoklarının rekor seviyelere ulaşması öngörülüyor.

YAĞLI TOHUMLAR: Küresel planda yağlı tohumların ekildiği tarlaların payı, düşük oranda olsa da, bitkisel yağlara olan talebin devam etmesi fiyatları yukarı ittikçe, artmaya devam ediyor.

ŞEKER: 2013 sonlarında zayıfladıktan sonra uluslararası şeker

fiyatları, güçlü küresel talebin itici rol oynamasıyla eski seviyelerine dönecek. Dünya şeker ihracatına egemen olan Brezilya'nın ihracatı, etanol piyasasından etkilenecek.

PAMUK: Birikmiş küresel stokların beklendiği üzere serbest bırakılması, tüketimin düşük fiyatlarla artmasına yol açtıktan sonra fiyatlar, 2023 yılına kadar eski seviyelerine dönecek.

BIYOPYAKITLAR: Biyoyakıtlarda tüketim ve üretim seviyelerinin başta şeker esaslı etanol ve biyodizel olmak üzere yüzde 50'den fazla artması bekleniyor. Etanol fiyatı, ham petrol fiyatına paralel olarak artarken, biyodizel fiyatı daha çok bitkisel yağ fiyatını izliyor.

ET: Asya'dan gelen güçlü ithalat talebinin yanı sıra Kuzey Amerika'da sürülerin yenilenmesi, daha güçlü et fiyatlarına destek olup, dana eti fiyatları rekor seviyelere yükseliyor. Tavuk eti, domuz etini geçerek, görünüm döneminde en çok tüketilen et ürünü haline geliyor.

SÜT ÜRÜNLERİ: Başlıca üretici ülkelerdeki verimlilik artışlarının devamlılığı ve Çin'deki büyümenin devam etmesi sonucu fiyatlar, mevcut yüksek seviyelerinden biraz düşüyor. Hindistan, AB'yi geçerek dünyanın en büyük süt üreticisi haline gelip, öngörülen dönemde önemli ölçüde az yağlı süt tozu ihracatına sahip oluyor.

BALIKÇILIK: Balık çiftçiliğindeki büyüme, Asya'da yoğunlaşacak. En hızlı büyüme gösteren gıda sektörlerinden biri olmaya devam edecek.

Özetle, bugün olduğu gibi gelecek 10 yılda da tarım ve gıda üretimi kadar fiyat gelişimi de yakından izlenmesi gerekiyor. Yukarıda özetini verdiğimiz raporun tamamını www.oecd.org adresinden okunabilir.